

Reclassering Nederland
Landelijk Kantoor
Bestuursondersteuning
Vivaldiplantsoen 100
3533 JE Utrecht
Postbus 8215
3503 RE Utrecht
(T) 088-8041000
(I) www.reclassering.nl

Aan Tweede Kamer, Vaste Kamercommissie Justitie & Veiligheid
Van Reclassering Nederland
Datum 28 november 2017
Onderwerp Hoorzitting RSJ-rapport 'Van detineren naar re-integreren'

Inleiding

Delicten kunnen grote impact hebben op slachtoffers, nabestaanden en op de samenleving als geheel. Vergelding en genoegdoening zijn dan ook een belangrijk onderdeel van straf. Voorkomen van herhaling is daarnaast minstens zo belangrijk. Om nieuwe slachtoffers te voorkomen en de samenleving veiliger te maken. Een afgewogen combinatie van vergelden én resocialiseren maakt de samenleving veiliger.

De reclassering

De reclassering richt zich op het veranderen van gedrag en het beheersen van risico's. Dat kan in verschillende fases van het strafproces zijn en diverse taken behelzen: *advisering* aan de rechter, de officier van justitie of DJI, het middels *reclasseringstoezicht* controleren en begeleiden van daders en het uitvoeren van *werkstraffen*. Een deel van de personen die in aanraking komt met de reclassering zit in detentie. Een goede voorbereiding en gefaseerde terugkeer zijn van belang voor een veilige terugkeer in de samenleving.

Ketensamenwerking

In toenemende mate wordt problematiek benaderd vanuit ketenperspectief en gezien als een ketenverantwoordelijkheid. Ook de samenwerking tussen de Dienst Justitiële Inrichtingen en de reclassering wordt intensiever. Middels pilots is de afgelopen tijd bekeken op welke wijze beide organisaties elkaar kunnen versterken en er optimaal gebruik kan worden gemaakt van wederzijdse *knowhow* en netwerk. Zo screenen in PI Sittard en Alphen aan den Rijn de casemanager van de PI en de reclassering bijvoorbeeld samen alle personen die in detentie komen. Doel daarvan is tijdig en adequaat adviseren over de re-integratie en bij kortgestraften tijdig schakelen met de buitenwereld, waaronder gemeenten, zodat de terugkeer in de samenleving soepeler verloopt. Een werkwijze die breder in het land wordt geïntroduceerd en die ook de Raad voor de Strafrechtstoepassing & Jeugdbescherming in haar rapport aanbeveelt.

Terugkeer uit detentie (onder voorwaarden)

Een gefaseerde, gecontroleerde terugkeer uit detentie is van groot belang om risico's te beheersen en recidive te voorkomen. Zeker wanneer het gaat om langgestraften is de periode waarbij er nog sprake is van een justitiële titel essentieel om onder strikte voorwaarden aan terugkeer en gedragsverandering

te kunnen werken. Juist die justitiële titel, het gedwongen kader, biedt de mogelijkheid om met drang en dwang meters te maken.

Tijdens detentie

Tijdens detentie kan al worden ingezet op resocialisatie. Bijvoorbeeld door reeds te starten met een behandeling of een gedragstraining. Of juist door schade te beperken. Bijvoorbeeld door bij kortgestraften contact te leggen met de zorgverlener zodat de zorg na detentie opgepakt kan worden. Continuïteit is ook in een ander opzicht relevant; resocialisatie is gebaat bij regionale plaatsing van gedetineerden. Dit helpt onder meer te investeren in de arbeidstoekomst van de gedetineerde en daarmee in het beperken van recidive. Daarnaast is het regelen van praktische zaken tijdens detentie van belang; aanvragen van DigiD, identiteitsbewijs, huisvesting, et cetera.

Voorwaarden

Aan de terugkeer van langer gestraften uit detentie worden in het kader van het penitentiaire programma en de voorwaardelijke invrijheidstelling voorwaarden verbonden. Bijvoorbeeld locatieverboden en -geboden, al dan niet gecontroleerd middels een enkelband, gedragstrainingen, urinecontroles, behandeling. Om succesvol invulling te geven aan het toezicht op de naleving hiervan, werkt de reclassering met tal van organisaties samen. Steeds vaker ook met niet-justitiële partners in het lokaal sociaal domein. Korte lijnen met partners, ook in de wijk, met politie, gemeente en welzijnsorganisaties kenmerken in toenemende mate de aanpak. Dit betekent ook dat reclasseringswerkers zich bewust moeten zijn van de informatie die zij in het kader van privacywetgeving wel en niet mogen delen met (niet-justitiële) partners. Daarnaast is de afgelopen jaren geïnvesteerd in slachtofferbewust werken en wordt het belang van slachtoffers meegewogen bij zowel de advisering als de uitvoering van het toezicht. Waar mogelijk wordt gewerkt aan herstel.

Kortgestraften

Een groot deel van de gedetineerden verblijft slechts korte tijd in detentie. Doorgaans komen zij zonder dat er is ingezet op gedragsverandering weer terug in de samenleving. Ondanks dat er bij een deel van deze gestraften problematiek ten grondslag ligt aan hun delictgedrag. Een voorwaardelijke straf met reclasseringstoezicht en/of een werkstraf zouden een effectiever alternatief kunnen zijn. Uit onderzoek blijkt dat daders met een werkstraf tot 47% minder vaak recidiveren dan kortgestrafte gedetineerden¹.

Nazorg (zonder justitieel kader)

Voor alle gestraften geldt dat er ooit een einde komt aan het justitieel kader. In die gevallen is de gemeente aan zet om nazorg in een vrijwillig kader te verlenen. Naast de nazorg krijgen gemeenten door decentralisaties steeds meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van veiligheid. Samenwerking tussen de reclassering en gemeenten ligt dan ook voor de hand en krijgt op steeds meer plaatsen vorm. Echter, dit is nog niet overal vanzelfsprekend.

¹ Recidive na werkstraffen en na gevangenisstraffen, Tijdschrift voor Criminologie 2009.